

Стереотипът в славянските езици, литератури и култури

*Сборник с доклади от
Четиринадесетите международни славистични четения
София, 26–28 април 2018 г.*

Том I

Езикознание

ОРГАНИЗАЦИОНЕН КОМИТЕТ

проф. д.ф.н. Бошко Сувайджич (Сърбия)
проф. д.ф.н. Звонко Ковач (Хърватия)
проф. д.ф.н. Джузепе дел Агата (Италия)
проф. д.ф.н. Луциан Суханек (Полша)
проф. д.ф.н. Людмила Ухлиржова (Чехия)
проф. д.ф.н. Панайот Карагъзов (България)
проф. д.ф.н. Маргарита Младенова (България)

РЕДАКТОРИ И СЪСТАВИТЕЛИ

доц. д-р Цветанка Аврамова (**отг. ред.**), гл. ас. д-р Диана К. Иванова,
гл. ас. д-р Росица Стефчева, доц. д-р Диляна Денчева, ас. д-р Лилия Желева,
гл. ас. д-р Емилия Македонска, гл. ас. д-р Владимир Колев,
ас. Тиха Бончева, Биляна Васич, Кристиан Янев, Надя Радованова, Боряна Цветкова

Стереотипът в славянските езици, литератури и култури

*Сборник с доклади от
Четиринадесетите международни славистични четения
София, 26–28 април 2018 г.*

Том първи

Езикознание

София • 2019

Университетско издателство „Св. Климент Охридски“

РЕЦЕНЗЕНТИ НА ПЪРВИ ТОМ

проф. д.н. Андреана Ефтимова, Софийски университет „Св. Климент Охридски“
проф. д-р Валентина Бонджолова, Великотърновски университет „Св. св. Кирил и Методий“
проф. д-р Валентин Гешев, Софийски университет „Св. Климент Охридски“
проф. д-р Ценка Иванова, Великотърновски университет „Св. св. Кирил и Методий“
проф. д-р Владимир Поломац, Университет в Крагуевац
проф. д-р Ирена Цветкович Теофилович, Университет в Ниш
проф. д-р хаб. Агнешка Заторска, Университет в Лодз
проф. д-р хаб. Юлия Мазуркевич-Сулковска, Университет в Лодз
доц. к.ф.н. Олга Албул, Лвовски национален университет „Иван Франко“
доц. к.ф.н. Олена Чмир, Киевски национален университет „Тарас Шевченко“
доц. д-р Ничка Бечева, Белградски университет
доц. д-р Бояна Вельович, Университет в Крагуевац
доц. д-р Марина Дженова, Софийски университет „Св. Климент Охридски“
доц. д-р Радост Железарова, Софийски университет „Св. Климент Охридски“
доц. д-р Даниела Константинова, Великотърновски университет „Св. св. Кирил и Методий“
доц. д-р Елена Крейчова, Масариков университет, Бърно
доц. д-р Владислав Миланов, Софийски университет „Св. Климент Охридски“
доц. д-р Величко Панайотов, Софийски университет „Св. Климент Охридски“
доц. д-р Красимира Петрова, Софийски университет „Св. Климент Охридски“
доц. д-р Венета Савова, Софийски университет „Св. Климент Охридски“
доц. д-р Димка Савова, Софийски университет „Св. Климент Охридски“, Университет „Мария Кюри-Склодовска“, Люблин
доц. д-р Надежда Михайлова-Сталянова, Софийски университет „Св. Климент Охридски“
гл. ас. д-р Борислав Борисов, Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“
гл. ас. д-р Павел Крейчи, Масариков университет, Бърно
гл. ас. д-р Мартин Стефанов, Софийски университет „Св. Климент Охридски“
д-р Олга Сорока, Софийски университет „Св. Климент Охридски“, Лвовски национален университет „Иван Франко“

© 2019 Цветанка Аврамова, Диана К. Иванова, Росица Стефчева, Диляна Денчева, Лилия Желева, Емилия Македонска, Владимир Колев, Тиха Бончева, Биляна Васич, Кристиан Янев, Надя Радованова, Боряна Цветкова, съставители
© 2019 Университетско издателство „Св. Климент Охридски“

ISBN 978-954-07-4883-2 (мека подвързия)
ISBN 978-954-07-4895-5 (pdf)

СТЕРЕОТИПИ *ГОСТ* И *ДОМАЋИН* У ЈЕЗИЧКОМ САЗНАЊУ ПРИЗРЕНСКИХ СРБА

Тања Милосављевић

Институт за српски језик САНУ

Cultural identity of Prizren Serbs formed on an authentic spiritual heritage and influenced the forms of oriental culture. Traces of interference with Turkey's value system reflected the ethno-cultural semantics of lexemes in the domain of social life organization and social habits that grow into customary practice (visiting each other). The custom of visiting becomes an established pattern of contacts and general conservation breeding patriarchal model of establishing relationships. Cultural and social phenomenon of appearance in the culture of Prizren Serbs can be reconstructed through the concept of hospitality and its constituents *guest* and *host*.

Key words: concept of hospitality, stereotype *guest*, stereotype *host*, language picture of the world, Serbian Prizren speech

Једна од универзалних културних константи у социјалној сфери човекових активности, заједничка традицијама свих народа јесте категорија гостопримства, с обзором на чињеницу да одражава један од универзалних и древних видова социјалних односа и активности, регулисаних нормом. Етнографски записи потврђују констатацију да је обичај гостопримства својствен свим народима (Русаков 2013: 172). На научној слици света концепт *гостопримство* представљен је као важан антрополошки и социјални феномен, као систем социјалних веза, који је постојао током историје друштва, који је функционисао и који се успостављао у различитим формама, обухватајући широки круг социјалних појава, како у дијахронијској, тако и у синхронијској равни. При реализацији закон гостопримства попуњавао се психолошким, етно-културним, националним особеностима, које су се таложиле током историје и које су се развијале у систему националних култура, традиција, обичаја, добивши индивидуалне културне и језичке интерпретације.

Преглед славистичке научне литературе показује висок интерес лингвиста за ову тему, о чему сведочи велики број дисертација и научних радова у којима се, са аспекта когнитивне семантике и лингвокултурологије истражују и анализирају језичка средства којима је концепт вербализован на језичкој слици света (Гарипова 2010; Смирнова 2011; Талл 2011; Стернин 2011; Лиин 2016). То су углавном компаративно-контрастивна истраживања језичке репрезентације концепта са циљем да се испитају опште црте концептуализације гостопримства и да се истакну национално-културне специфичности (Жабаева 2014; Дуйсекова, Толыбаева 2014). Износећи

аргументе за научни смисао проучавања семантичког поља с доминантом *гост* у руском језику, Ј. Тал наводи да је избор предмета условљен актуелношћу семантике гостовања у систему руског језика и руске комуникације, важношћу и националном јединственошћу културе гостовања у руском друштву, јер посебан интерес представља изучавање семантичких поља која имају високи лингвокултуролошки значај за језик, а поље *гост* несумњиво припада таквом сегменту језичке слике света, заузимајући важно и истакнуто место у руском језичком сазнању, јасно рефлектујући у својој семантици руске културолошке реалије (Талл 2011). Упоредна испитивања руског и несловенских језика показују неке опште ознаке концептуализације гостопримства – мелиоративна (повољна) процена: позитивна емоционална нијанса; практично социјално понашање: гостопримство подразумева великодушност, срдачност при пријему гостију; емоционалан однос: љубазан однос према гостима.

Концепт гостопримства је фрагмент националне језичке слике света и представља сложено, вишеслојно ментално образовање, комплексну структуру која обједињује одговарајуће појмове, представе, стереотипе (гешталте) одражене у националном погледу на свет и у националном менталитету. Централни појам овог концепта није гостопримство, већ *гост*, што потврђују консултоване публикације (Талл 2011). Лексема *гост* у средишту је концепта, с обзиром на то да је гост централна фигура у процесу гостопримства. Истакнуту позицију у концептуализацији гостопримства госту обезбеђују когнитивни знаци којима се појам разрађује и који учествују у формирању фрејмовог модела, који развија схеме званог госта, незваног госта, жељеног госта, нежељеног госта, изненадног госта, честог госта, важног госта, кћери-госта у дому родитеља, госта у свадбеном обреду, ритуалног госта. Сценарио гостопримства подразумева прототипичне ситуације у реализацији овог феномена, а то су: позивање гостију, сусрет с гостима, пријем гостију, распоред седења за трпезом, гошћење храном и пићем, разговор, забава, испраћање гостију. Наведене етапе, карактеристичне су за традиционалну културу многих народа и прописане су обичајном праксом, а понашање госта и домаћина одређено је народним понашајним обрасцима. Неки елементи сценарија могу бити редуковани у зависности од специфичности ситуације и културног кода социјума.

Гостопримство је својствено менталитету балканских народа у чијим се културним традицијама прожимају елементи словенске и оријенталне културе дочекивања гостију и угошћавања, при чему посебно место заузима фрејм хране. Транзитни географски положај условио је развој народне свести о значају гостопримства и допринео да гостољубивост постане препознатљива карактеристика Балканаца и прерасте у стереотип. Стереотипне представе странаца о балканском гостопримству читају се у савременој међукултурној комуникацији, а наш задатак је да испитамо моделе концептуализације овог социокултурног феномена у сазнању Срба на основу његове вербалне манифестације, са посебним освртом на дијалекатску језичку личност.

Овом приликом, представимо пример наивног поимања гостопримства и његове репрезентације преко доминантних фрејмова *гост* и *домаћин* у српском призренском говору, на лексичком материјалу из прве половине 20. века. Анализа је рађена на језичкој грађи преузетој из *Збирке речи из Призрена* Д. Чемерићића. Оригинална, рукописна верзија речника, која садржи око 16 000 листића, чува се у Институту за српски језик САНУ као део лексичке грађе за *Речник српскохрватског књижевног и народног језика*. Чемерићићева картотека је 2013. године дигитализована, транскрибован је комплетан лексикографски садржај и може се пронаћи на сајту <http://prepis.org>.

Специфичан гео-политички положај призренског ареала, привредна динамика и интерференција са несловенским културама утицали су на моделирање социјалног понашања чаршијског становништва и обликовање његовог менталитета. Друштвени живот углавном се одвијао у трговачким градским четвртима, али се неговала и традиција посећивања, која је прерасла у културну константу социјума. Кућне посете постале су стереотипна форма одржавања социјалних веза са комшилуком, родбином и пријатељима. Обичај одласка у госте постаје устаљени образац очувања контаката и уопштени модел оплемењивања патријархално утврђених међуљудских односа. Културно-социјални феномен гостопримства у култури призренских Срба може се реконструисати преко когнитивних ознака концепта гостопримство и његових језичких репрезентата. Лингвокултурне особености испољавају се у садржају и семном саставу централних јединица концепта и стереотипизацији њихових основних значења – *гос*, *мисафир*, *апансз гости*, *тангъл-мисафир*, *гостинка*, *мисафирљк*, *гостол'убан*, *гостопостоприман*, *гостол'убно*, *гостопримно*, *гости (се)*, *добива госте / добије госте*, *гостински*, *домач'ин*, *дом'ињи*, *домач'ица*. Етнокултуролошки фон читава се у скупу јединица које носе обредне и ритуалне семантичке компоненте, и функционално су ограничене на свадбену и славску обредно-обичајну праксу – *сватови*, *првич'ар*, *светогар*, *настojник*.

У средишту концепта су синоними *гос* (прасл. **gosti*, Skok 1971: 595) и *мисафир* / *мисафир* (тур. *misafir*, дијал. *müsafir*, Петровић 2012: 215). Фрејм госта је на наивној слици призренских Срба добро разрађен, слојевите је структуре и културно детерминисаног садржаја, због чега поседује висок лингвокултуролошки значај. У традицији Призренаца гостом се третира сваки човек који домаћину дође у кућу, а такво поимање госта фиксирано је у семантичком опису „особа која је у посети код неког у кући“. Прототипично схватање госта репрезентовано је схемом званог госта, односно жељеног госта који има посебан статус и према којем се домаћин односи са нарочитом пажњом. Прототипична ситуација је кућна посета, уз обавезни аспект нуђења храном. (*Гос вал'а да се гости. – Кани га ка да гу је гос. – Имаф госте на веч'еру. – Гостима и'ебап не могамо да дадемо. – Андрешка ни је мисафир на веч'еру. – Мисафире ч'екамо за јутре. – Гостинка је на вал'а и ч'ес да*

гу се ч'іни ка гостінке. – *А, мори, прифати се јемпут за рабóту и не седи тако ка да си гостінка*). Конзервативна схватања актуелизују се у третману госта – гост мора бити понуђен храном, за званог госта припрема се ручак или вечера, на тај начин госту се чини част, улога госта подразумева седење и гошћење понудама. Поштовање обичајне етикеције утиснуто је у свести Срба Призренаца, а фонски слој карактеристичан за ову друштвену заједницу рефлектује се у изразу *гостіински ред* (*У нас је друѓи гостіински ред, мори снао, а у вас је на друѓи*). Пример из говора показује јасну представу Призренаца о културним различитостима у сфери гостопримства и изражену потребу да се традицијом устаљени обичај (ред) испоштује. О важности кућних посета сведочи семантички потенцијал и колокацијска снага придева *гостински*, којим се употпуњује појмовна и језичка слика призренског гостопримства и уобличава ментална представа о срдачном пријему гостију, која је најдиректније повезана са концептом хране, пића, смештаја – *гостіински руч'ек* (*Зговтила ни гостіински руч'ек*), *гостіинска веч'ера*, *гостіинска соба*. Етнокултурошки фон у први план избија у синтагми *гостіинска соба*, која указује на прототипичну културну реалију традиционалног гостопримства и позицији гостовања у систему међуљудских односа и експлицира специфични концептуални знак – „посебна одаја у кући где се дочекују гости“.¹ Квалификативну функцију овај придев остварује у комуникативно искоришћеној синтагми *гостіинске кондуре*, која културну вредност остварује у контексту обичаја да се обућа гостију уредно поређа испред врата, што имлицира етикецију изувања (*Ўзни на обрни гостіинске кондуре и уреди ги*).

Конвенционални однос према госту изражен је глаголом *гóсти*, чији семантички садржај носи информацију о универзалним али и специфичним цртама овог појма „дочекује некога као госта частећи га јелом и пићем“. Концептуалне и семантичке компоненте 'храна' и 'пиће' одражавају опште елементе гостопримства, који се појављују као обавезни чиниоци дочекивања гостију. Културна специфика скривена је у дубљим слојевима значењске структуре и јасна је само носиоцима говора, а у вези је са врстама јела и пића који се гостима послужују, што зависи од статуса госта (*Према кума и погач'а*). Нарочита пажња гостима указује се посланицама, карактеристичним за оријенталну кухињу – *лóкум*, *тигањіце* и *тепсеитіја*. Ови специјалитети имају симболичку вредност, јер се њима исказује радост домаћина. У неким другим ситуацијама добијају обредно значење. У призренском социјуму традиционалан је ритуал испијања кафе и обичај позивања рођака или комшија на кафу (*Прој'и да потіјемо по јену кају*). Важност овог напитка за призренско гостопримство читава се у народној пословици *Кава је істина црна, ама је бјеа образ*, што значи да се човек неће постидети пред гостима ако их послужи кафом.

¹ У муслиманским кућама одељење за пријем гостију назива се *сел'амљк*.

Однос према госту у призренској култури најбоље је интерпретиран у самом говорном чину, где се контекстуално активирају једрене семе глагола *гости* и актуелизују једрене варијације: *Дóша ти у кúчу, вáла да га гóстиш.* – *Гостíја ме, бóг да му дáде сел'áмет, ка да сьм му брáт.* – *Гостéше којгóд би гу дóша на ожц'ел'дíју.* – *Гóсте ги кол'íко ми рúка давáше.* Комуникативна значења глагола *гости* откривају још неке аспекте призренског гостопримства, као и типизирани ситуације у којима се испољава највиши степен гостопримства. Поредбена секвенца *гости ка брат* сугерише стереотип братског гостопримства. Исти смисао репрезентује пример *Брáт гу викáја у Бејáград на гóсте.* Из самог акта говорења, такође, сазнајемо за једну стереотипну ситуацију гостопримства, а то је одлазак на *ожц'ел'дíју*, тј. добродошлицу. Ожпељдија је „призренски обичај доласка рођака, пријатеља, познаника на честитање и част онима чији се члан породице после дужег одсуства вратио у Призрен“ (Чемерикић). Овај обичај има јасну структуру, чији сценарио прати редослед етапа: поздрављање при доласку и протоколом утврђена реторика (Гост: „*Светло ти / ви око*“, Домаћин: „*Да си жив*“); гошћење – фрејм 'храна и пиће' (послуживање гостију црном кафом и ратлуком, у посебним приликама и тигањима које симболизују изузетну радост домаћина).

Посебан значај у призренској традиционалној духовној култури имају посете везане за обичајно-обредну праксу свадбе. У структури призренске свадбе добро је разрађен сценарио позивања гостију, а сам чин спроводи се на ритуално утврђен начин, у суботу пре свитања, окићеном здравицом напуњеном вином и писаном позивницом (*нусула*) уз учешће обредних агента. Позивари (*момак и момковица*) обавезни су да поштују устаљену комуникативну формулу: „Обичај је да момак не улази у кућу званице, већ јој на вратима даје здравицу и свечано позива у име домаћина: „поздравиле ви се од (име домаћина) у недељу на свадбу“, или „да заповедајте у суботу вечер на вечеру, а у недељу у сватове“. Званица уноси здравицу у кућу, где сви укућани отпију по гутљај вина, а потом долију своје вино и враћају је момку, даривајући га (пешкир, марама, чарапе, новац), речима „да сте живи, нека је срећно“ (Чемерикић). Фрејм званих гостију на дијалекатској језичкој слици света употпуњује схема учесника свадбе, организована на принципу дихотомне везе – учесници с младине / учесници са младожењине стране, за које важи општи назив *сватóви*, са обавезним семантичким знаком 'дар' (*Доц'óше сватóви.* – *Кьд идеш на свáдбу, на веч'эру, тáј младанавéста вáл'а и да се дарује*). Почасно место у свадбеном ритуалу припада куму, којем поред сакралне (сведок на венчању) припада и обредна улога (*Кúм че донéсе кумóвски вéнци.* – *Кúм прáти óвна*). Обавезна компонента у структури постсвадбеног обичаја, која је неизоставни део традицијског сценарија јесу прве узајамне посете орођених породица. Обичај посећивања између младине и младожењине породице (*пр'вич'*) регулисан је према клишираном обрасцу који прописује време посете, број и састав учесника, дарове и пратеће ритуалне атрибуте. Важност овог чина огледа

се у вербализацији улоге лица које иде у првич' – *првич'ар* (*Иду првич'ари. – Првич'ари бѣу калабáлк, два-тринáјес дúше мúшки*). Први социјални контакти између орођених породица имају велики значај у српској култури и српском језичком сазнању, што потврђују церемонијална организација одласка у госте и пријема гостију и називи за такве госте (*Мали гости, Велики гости*). Културолошки је детерминисана и когнитивна ознака 'ћерка-гост' (*Цѣлу недел' у била на гóсте у матѣре*), јер је по обичају да две до три недеље након свадбе невеста борави у кући својих родитеља недељу дана.

Фрејм пожељног госта рефлектује стереотипне представе призренских Срба о госту. Улога госта подразумева унапред задате шаблоне владања и комуникације. Поштовање обичајне етикеције ствара еталон пожељног госта, чије су прототипичне особине скромност, пристојност, љубазност, умереност, ненаметљивост. Одступање од социјалне норме у домену гостовања условило је формирање негативног фрејма са маркираним конституентима *апансџ гóсти* (изненадни гости) и *тангъл-мисáфир* (непожељан гост). Обе синтагме у семантичком опису садрже сему 'изненадан', с тим што етимолошко значење турцизма у споју *тангъл-мисáфир* упућује на додатни знак (тур. *dangil* „неотесан, груб“), имплицирајући компоненту 'непожељан'. Схеми непожељног госта припада и појмовни знак 'особа која често и радо иде у госте, која се гости у туђој кући', који нема одговарајућу лексикализацију у овом говору, али се актуелизује у говорном чину (*Од ка дóша, од мисафирлѣка на мисафíрлѣк иде, јѣн дѣн не веч'ерáја дóма*). Негативно се процењују чести гости (*На мýку је и тáј Дáнка Мандíна, кúч'а гу се уч'ини óтел': мáло-мáло па тѣке добíје гóсте*), јер важи неписано правило *Кѣт се иде на гóсте, гóсти се и добíваф*.

Одлика менталитета призренских Срба је срдечно примање и предусретљиво дочекивање гостију (*Добíјеф л'и се гóсти, има да се доч'ѣкаф ка што је рѣд, те да се искóч'и сѣс бѣл óбраз*), што прераста у морално-карактерну категорију и обликује својства и понашање појединца. Улога домаћина базира се на постулатима који сублимирају националне и оријенталне вредности, на којима је изграђен стереотип топлог, љубазног, отвореног, искреног, великодушног домаћина. У језичком осећању Призренаца прототип домаћина најбоље је интерпретиран квалификативима *гостол'убан* (*Брáт му пó нѣје гостол'убан. – Óна је млóго гостол'убна, ул'ѣгнеш л'и гу у кúч'у да мóже на глáву би те турíла*) и *гостопрíман* (*Тáј кúч'а била дáјма гостопрíмна*), као и прилозима *гостол'убно* (*Млóго не гостол'убно доч'екаше, бóг ги вратíја*) и *гостопрíмно* (*Да те доч'ѣка, гостопрíмно ч'е те доч'ѣка, но да ти уч'ини ако га мól'иш нíшто, íч' нѣ се нáдај*). Примећујемо да се у контексту актуелизује ознака 'захвални гост', на шта упућује благосиљање *бóг ги вратíја*. Асоцијално понашање негативно се процењује, па се повучена особа социјално маргинализује и на тај начин што се не посећује (*Тáј Стóјан Кúч'кар слáбо би се мешáја сѣ[s] свѣт, па би рѣтко кѣд и добивáја гóсте*).

Дочек и пријем гостију дужност је главе породице, па отуда Д. Чемерикић не диференцира ситуационе улоге домаћина и семантички их не раздваја, већ социјалну улогу домаћина приписује „старешини куће“, који се номинује јединицом *домáч'ин* (*Нурсуз је овако, áма ка домáч'ин је млого гостопрíман*). Исту концептуалну вредност реализује лексема *домьшињи* са збирним значењем „укућани“, којим се успоставља однос симетричности и реципрочности са лексемом *гости*. Улогом домаћице прописане су радње којима „жена кућног старешине“ (Чемерикић) демонстрира љубазност, несебичност и поштовање према госту. Њене дужности у вези са гостима углавном се свде на послуживање (*Што íмаш да кáжеш, кáжи домáч'ице а не мéне, јá сьм гост'инка. – Да те дочéка тáј домáч'ица, гостопрíмно че те дочéка, но да ти уч'íни ако гу мóл'иш нíшто, íч' нé се нáдај*). Из семантике јединица и илустрација којима су појмови из сфере гостопримства вербализовани произилази да је значење концепта антропоцентрично, јер одражава општа својства човекове природе, а уједно је и етноцентрично, оријентисано на конкретни народ. Чак и када поседује негативне карактерне особине, перципиране и оцењене од стране колектива, Призренац се уклапа у стереотип домаћина, јер социјални углед породице расте честим и радим доласком гостију. Важност социјалне улоге домаћина рефлектује се преко когнитивног обрасца доброг домаћина, што дијалекатској слици света даје културну посебност и етничку особеност. Моралну и духовну чистоту Призренац најинтензивније доживљава и манифестује у улози домаћина породичне славе. Лингвокултурна црта кодирана је у когнитивном сценарију прослављања свеца заштитника и активностима које главни агенс славског ритуала обавља – позивање гостију (*Заповедáјте на светóга, жéне на рúч'ек, а мýжи на веч'éру*), позивање свештеника, освећивање колача у цркви, сечење колача, угађање гостима. Специфичност улоге најстаријег мушког члана породице обележена је адекватним именом које одговара ритуално-религиозном садржају – *светóгар* (*Á, óн је јýтре светóгар*).

Интерпретација концепта *гостопримство* и његових доминанти *гост* и *домаћин* на призренској језичкој слици света показује да су међусобне посете актуелни облик одржавања друштвених односа у култури старих Призренаца. У организацији социјалног живота и социјалних навика у урбаном амбијенту, које су прерасле у обичајну праксу, упечатљив је утицај источне традиције, а обрасци оријенталне културе и трагови интерференције са турским вредносним системом директно се рефлектују кроз етнокултурну семантику лексема у домену гостопримства. Ови екстралингвистички фактори утицали су на формирање културног идентитета Срба Призренаца и модификовали словенско духовно наслеђе, које се добро очувало у обредној организацији и семантици.

Литература

- Гарипова 2010:** Гарипова, Г. Р. *Концепт „гостеприимство” в русском и английском языках*. Автореф. дис. 1. 3. 2018. Научная библиотека диссертаций и авторефератов <<http://www.dissercat.com/content/kontsept-gostepriimstvo-v-russkom-i-angliiskom-yazykakh#ixzz3iP9KUhsB>>
- Дуйсекова, Толыбаева 2014:** Дуйсекова, К., К. Толыбаева. Концепт „гостеприимство“ и его репрезентация в казахском, английском и французском языках. – *Известия Национальной Академии наук Республики Казахстан*, № 3, 2014, 17–29.
- Жабаева 2004:** Жабаева, С. С., *Национально-культурная специфика реализации концепта „гостеприимство“: На материале казахского, русского и английского языков*. Автореф. дис. 1. 3. 2018. Научная библиотека диссертаций и авторефератов <<http://www.dissercat.com/content/natsionalno-kulturnaya-spetsifika-realizatsii-kontsept-a-gostepriimstvo-na-materiale-kazakhsk#ixzz58KSpIMwr>>
- Линн 2016:** Линн, Ю. Стереотипное представление о госте в русских пословицах (на фоне китайских). – *Известия волгоградского государственного педагогического университета. Филологические науки*. 2016, 148–152. 16. 4. 2018. <<https://cyberleninka.ru/article/n/stereotipnoe-predstavlenie-o-goste-v-russkih-poslovitsah-na-fone-kitayskih>>
- Петровић 2012:** Петровић, С. *Турцизми у српском призренском говору*, Монографије 16. Београд: Институт за српски језик САНУ, 2012.
- Петровић, Тасовац 2014:** Петровић, С., Т. Тасовац, Збирка речи Димитрија Чемериќића као извор за етнолингвистичка и етнологска истраживања. – *Гласник Етнографског института САНУ* LXII (2). Београд, 2014, 171–180.
- Русаков 2013:** Русаков, В. М. *Гость как культурно-исторический феномен*. Екатеринбург: Дискурс-ПИ, 10, 2013, 172–174.
- Смирнова 2011.** Смирнова, Л. А. Национально-культурная специфика реализации концепта „гостеприимство“ в русской пословичной картине мира. Челябинск. – У: Международная научная конференция *Филология и лингвистика: проблемы и перспективы*, 2011, 48–50.
- Стернин, Саломатина 2011:** Стернин, И. А., Саломатина. *Семантический анализ слова в контексте*. Воронеж, 2011.
- Талл 2011:** Талл, У. *Семантика и употребление единиц семантического поля гость в русском языке*, Автореф. дис. <<http://www.dissercat.com/content/semantika-i-upotreblenie-edinit-semanticheskogo-polya-gost-v-russkom-yazyke#ixzz5EtlclWFY>>
- Skok 1971–1974:** Skok, P. *Etimologijski rečnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*, I–IV. Zagreb: JAZU, 1971–1974.